

PUSZTADOKTOR MAGAZIN

Madárinfluenza

Darvak, darvak mindenhol

Klíma, tó, szemét

Apróságok, nagyságok

Pillanatkép

Hívj, hogy repülhessen!

13600/17

ADJUKÖSSZE.HU Támogatás mértéke:

500 Ft/hívás vagy sms

Napi rutin

Noé és a parlagi sas

Derecske határában gázolták el a nyulat, melyet az úttesten evett egy fiatal parlagi sas. Őt is elgázolták. Mindkét felkarcsonja eltört, a jobb könyökétől hosszában is több részre hasadt. Mindkét szeme is sérült. Noé 6 éves. Szü-

leivel éppen egy mentett kuvikot hoztak, melyet otthon ő etetett. Mikor megérkezett a sas azonnali műtétre, Noé jelentkezett segíteni, ő kezelte a pulzoxymétert. Ez mutatja műtét közben a vér oxigén szintjét és a szívritmust. A sas szárnyait összelegóztuk, még repülhet, és még a szeme is jó lehet. Köszönjük Noé!

Természetes szépség

Pécsi Zsolt ajánlotta fel számunkra ezt a gyönyörű alkotást. Zsolt igen régóta szereti, figyeli és tiszteli a természetet. Alkotásainak középpont-

jában a minket körülvevő természet áll. Többször jártak már nálunk, megfogta őket a madárkórházi miliő. Tiszteletüket szeretnék kifejezni ezen adományukkal, amely megalakításáért ezúton is gratulálunk, s hálásan köszönjük felajánlását.

S(z)üntelenül érkeztek

S(z)üntelenül érkeztek be fiatal sünök az ősz folyamán. Dr. Czanik Béla állandó helyettes állatorvosunk a képen az egyik pácienssel.

A címlapon: Darvak (Fotó: Konyhás István)

Avian Influenza, azaz madárinfluenza

A Dél-Alföldön évek óta endémiás, vagyis már nem behurcolással terjed, hanem honos. A vad- és házi madarakban egész évben jelen van a madárinfluenza. Így főleg ősszel onnan indult, és hozzánk az Észak-Alföldre Karácsony és Újév között jött a madárinfluenza. Most nem így volt. A téltől tavaszig fennmaradó járvány a házi baromfi állományok kiirtásával ott megszakadt, de a vadmadarakban fennmaradt és átnyaralt. Egész nyáron voltak a Madárkórház karanténjában ma-

itt Hortobágyon jelentkezett a világ csodájaként egyedülálló tömegben itt megpihenő közel 200 000 daru között. A kritikus tömeg mindig magával hordozza valamilyen betegség elterjedését, mely azután szabályozza az állományt. Most a madárinfluenza vírusának jött el az ideje. November elején egyre több bágadt, nehezen mozgó, gubbasztó, egyensúly zavaros daru került kézre. Úgy viselkednek, mintha nem látnának jól, vagy egyáltalán nem érzékelnék a külvilágot. Hagy-

élőhelyeken elhullott darvak száma hamar ezres nagyságrendet ért el. Innen terjedhetett a gazdasági baromfiállományok telepeire, ahonnan már emberi közvetítéssel napok alatt megjelent szinte az összes környékbeli nagyüzemi baromfi állományban, melyeket folyamatosan irtanak a járvány megfékezése céljából. Azért, mert ha nincs fertőző beteg, nincs mitől elkapni. De van. Ott a pusztában és a vizes élőhelyeken lévő beteg, vagy már elhullott darvakban, melyek társai

dárinfluenzában beteg gólyák, fiatalok és idősek, hattyúk, ölyvek, héják, sirályok és varjak is, melyek nem éltek túl a betegséget és országsszerte mutatták ki vadmadarokból a vírust. A fertőzöttség nem szűnt meg, és még mindig tart. Olyannyira, hogy darvakban járványos formában lépett fel, és kivételesen az őszi madárinfluenza

ják magukat megközelíteni és megfogni. Ezután lógatják a fejüket, majd gubbasztanak, és végül jön a fejtekerés, mint idegrendszeri tünet. A betegek karanténozása során vett tamponmintákból és egy-két napon belül történő elhullásuk során belőlük a labor PCR vizsgálat kimutatta a magas patogenitású H5N1 vírust. A betegek és a vizes

innen már elvonultak de a Dél-Alföldön a szegedi Fehér tónál, és a horvátországi Kopácsi réten betegek és hullák tömegeit hagyják maguk után. Ha el is vonultak, váltják őket az északról érkező vadludak a vizes élőhelyeken, ahol a darvak voltak, és a betegek maradtak, átadva a vírust az utánuk következőknek. Az ördögi kör folytatódik.

A libák és a vadkacsák nem vonulnak sokkal tovább, csak amennyire az időjárás kényszeríti őket. Ha lehül, délebbre húzódnak, ha jön egy melegfront, visszajönnek. Hozzák-viszik a fertőzést, mely állandósul. Már nem kell behurcolni Ázsiából, nem a madárvonulással kerül a Kárpát medencébe, hanem itt terem. A Dél-Alföld fóliás baromfitartó gazdaságaiban, ki nem irtott háztáji állományokban, és azok környékén a vizes élőhelyek vadmadaraiban ellappang egész évben, és ilyenkor megjelenik. Ott is, itt is. Bekerül egy háztáji, vagy nagyüzemi állományba, és főleg emberi gondatlanság miatt a környéken feltartóztathatatlanul terjed. A fertőzött területeket zárlat alá vonják, az érintett házibaromfi állományokat kiirtják, és 10 km sugarú körben védő- és megfigyelési körzeteket jelölnek ki, ahol két hónapig nincs állatmozgás. De a vadmadarakkal ezt nem lehet betartatni. Kevésbé érzékenyek a vírusra, és tünetmentesen hordozzák, vagy enyhe tünetekkel átvészelik, miközben fertőzik a vizes élőhelyeket. Főleg a téli hideg elől délebbre, és az enyhülés során északabbra mozgó vadkacsák és vadludak terjesztik, és főleg az érzékenyebb hatyúk

hullanak el. Ezért is tilos etetni a vízimadarakat, mert az etetőhelyen több madár összegyűlik, melyek egymásnak átadják a fertőzést. Ezért ilyenkor az arra gyanús fajok, mint a vadkacsák, vadludak, és főleg a hatyúk, de a velük egy élőhelyen található szürke gémekek, kárókatonák, és más fajok is, potenciálisan fertőzöttek lehetnek. Mivel ebben az időszakban vadásznak is rájuk, gyakrabban kerülnek kézre. A még ilyenkor itt található darvak potenciálisan fertőzöttek lehetnek.

Sérülésük esetén mentésüket a következő protokoll szerint végezzük: Nem befogni és mentőhelyre szállítani, mert ha beviszik a fertőzést, a mentőhely összes madarát ki kell irtani. Így járt tavaly előtt a keszthelyi Madárpark és tavaly a Noé, ahol közel kétszáz madarat altattak el. Ezért ott kell tartani a vízimadarat, és a darvat, ahol van. Ha már egy udvarban, akkor ott, ha a terepen, akkor ott bekeríteni, egy rögtönzött kerítéssel, akár egy nádszövettel, és helyben, zártan etetni, itatni beöltözve, védőruhában, gumikesztyűvel. Nem hozzáérni! A bélsarából hatósági állatorvosi segítséggel mintát küldeni az ÁDI budapesti, Tábornok utcai, vagy

debreceeni Bornemissza utcai intézetébe, madárinfluenza kizárására PCR vizsgálattal, ahol másnapra megvan az eredmény. Negatív esetben biztonságos karanténba vihető a madár, de jobb, ha három hétig az eredeti helyén marad és ott karanténozzuk. Három hét után, ha újabb, ismételt tamponvizsgálattal negatív, akkor mehet a mentőhelyre. Aki elhullott, vagy beteg madarat talál, értesítse a hatósági állatorvost.

A Madárkórház Alapítvány országos madármentő hálózata a madárinfluenza veszélye mellett fokozott elővigyázatossággal működik, és kijelölt karanténokban fogadja a beteg madarakat, és intézkedik a minta vételről, valamint a hatósággal való kapcsolat tartásáról.

Az Országos Járványvédelmi Központ vezetője közleményt adott ki a nemzeti parkok részére, kérve az együttműködést a fertőzés lehetőségének csökkentésére a beteg és elhullott darvak és más vadmadarak begyűjtésével, melyhez az állategészségügyi szolgálat védőruhát és konténert biztosít. A Madárinfluenza aktuális hírei és az eljárásrend a NÉBIH honlapján megtalálható.

A H5N1 madárinfluenza vírus törzs magas patogenitása, nagy megbetegítő képességű, házi és vadmadarakban pár napon belül halálos lefolyású megbetegedést okoz. Emberre is veszélyes rekombináció is kialakulhat belőle, főleg sertés közvetítésével, de még nem az. Gyógyítani nem lehet, nem is szabad, az érintett állomány felszámolásával védekeznek ellene. Létezik vakcina, de az a fertőzéstől nem véd, csak a kártételt csökkenti. A vakcinázott állományok fertőzöttsége nem követhető nyomon, ezért ezeket és termékeiket más országok nem fogadják. Állatkerti állatok és nagy értékű tenyészetek részére a hatóság engedélyezheti a vakcinázást, de jelenleg az országban nem elérhető.

Dr. Déri János

Sajnos a most kézre került beteg darvak többsége madárinfluenzával fertőzött. Ezért minden beteget először karanténozzunk, és a fertőzéstől mentesek 21 nap alatt 2+2 légcső és cloaca tampon PCR vizsgálatának negatív eredménye után engedhetők szabadon. Azért öltözünk

be, és azért így vesszük át máshol is, és visszük karanténba, hogy a vírus ne kerüljön be a Madárparkba, sem a kórházba. Egyelőre a darvakban terjed, potenciálisan minden kézre került daru fertőzött. Ezért nem kell a betegeket a lakosságnak összeszedni és mentőhelyre vinni, hanem bejelentés után kimegyünk, akár más vármegyében is, szakszerűen és biztonságosan befogjuk, és egy a kórházból távoli elkülönített szükségkaranténba visszük, melyet felügyelünk. A Madárpark és látványkórház szabadon látogatható.

Darvak, darvak mindenhol

A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálatát immár három évtizede végzi a Hortobágyon az őszi vonulási időszakban itt tartózkodó, létszámuk lehető legpontosabb meghatározását. Az ősszel a térségben itt lévő darvak létszáma az 1980-as évek végén megfigyelhető alig háromezres példányszámról kiindulva szignifikáns emelkedés révén napjainkra évről-évre jócskán meghaladja a százezer egyszerre itt tartózkodó madarat. Mára egyértelműen kijelenthetjük, hogy a faj számára a Hortobágy szolgál legjelentősebb vonulóhelyül a világon.

A mindössze egy emberöltő alatt lezajlott jelenségnek, az ún. balti-magyar vonulási útvonal ennyire fajsúlyossá történő válásának hátterében változatos okok húzódnak. Európai léptékben a legjelentősebb tényező mind közül, hogy a faj európai költőállománya továbbra is erőteljes növekedést mutat, a faj nagy sikerrel hódítja vissza a korábbi elterjedési területének költésre alkalmas élőhelyeit kontinens-szerte. A Hortobágyi Nemzeti Park területén az őszi vonulás során kiterjedt, nyugalmat biztosító sekély vizű éjszakázóhelyek láncolatával találkozhatnak az itt tartózkodó madarak, míg a védett területen kívül jelentős kiterjedésben találnak könny-

nyen hozzáférhető táplálékbázist biztosító learatott kukoricatarlókat. Az idei ősz a vonulás szempontjából mind az időjárás, mind a pihenésre, táplálkozásra, éjszakázásra alkalmas élőhelyek állapotának tekintetében igen kedvezőnek bizonyult. Az északabbi területekről a vonulási beáramlásokat beindító fronthatások után viszonylag kedvező és hosszantartóan nyugodt időjárási viszonyok uralkodtak, az éjszakázásra alkalmas sekély vizes helyszínek száma és állapota is igencsak optimális volt, továbbá az őszi időszakban a faj számára legkönnyebben hozzáférhető táplálékforrást jelentő kukorica szempontjából is kedvező évet tapasztalhattunk, jelentős kiterjedésben mutatkoznak táplálkozásra alkalmas csutkatarlók a faj számára. A fentieknek megfelelően, valamint a korábbi évek trendjének tükrében a szakemberek arra számítottak, hogy idén az e heti számolás során fogják észlelni a legtöbb darvat a heti szinkronok során. Sejtéseik olyannyira beigazolódtak, hogy a 2023. október 12-én lajstromba vett 182780 észlelt példányszámmal a valaha volt legtöbb egyszerre nálunk tartózkodó rekordja is megdőlt. (Ez a létszám a hortobágyi állományra vonatkozik, nem országos adat.)

(Forrás: HNP)

Klíma, tó, szemét

2022 nyara kivételesen száraz volt. Hosszú forró hetek teltek el eső nélkül és a közeli horgásztó vízszintje egyre csak apadt. A csapadékhányoka, ahogyan idén is valószínűleg a klímaváltozás lehet. A tó sekély, nyugati oldalán látványos volt a majdnem egy méteres vízszint hiány, a tavat tápláló patak medre is teljesen kiszáradt. A közelben élő embereknek, akik pihenés, kirándulás céljából érkeztek igazi különlegesség volt a mederben sétálni és az üresen tátongó óriási kagylókat és a berepedezett iszapos talajt testközelből megfigyelni. A nyári vízhiány a közelbe csalta a környéken élő állatokat is, hiszen az egyetlen hely volt a tó medre, ahol még szomjukat tudták oltani. A sok állandó "lakos", gém, kócsag, gólya, réce és a tó bakcsó (a képen) állománya a megszokott helyén vadászgatott és pihent a meleg nyári időszakban is, de az már érdekesebb volt, hogy a közepes testű ragadozó madarak is a tómederben oltották szomjukat. Vadgerlék kis csoportja fürdött és ivott a tóból, de nagyobb méretű lepkefajokat is láttam a nedves partszakaszon a talajon, ahogyan rengeteg őz is érkezett és itta a tó maradék vizét. Augusztusra apró

parti madarak lepték el a nyugati részt és az iszapos mederből táplálkoztak heteken át. A vízszint csökkenés nagy meglepetést is hozott: rengeteg olyan hulladékot tett láthatóvá, ami talán évtizedek óta a tóban hevert már. Ezek az általában műanyag alapú, fém vagy üveg hulladékok nagyon ellenállóak az időjárási körülményeknek. Ilyen kis energiabefektetéssel soha nem volt még összeszedhető a tómederbe került hulladék, bár a mély tómederben lévő hulladék még így is elérhetetlen volt, a partmenti részekben gumicsizmával már nagyon hatékonyan lehetett takarítani. Társammal négy óra alatt négy nagy vödör hulladékot gyűjtöttünk össze, örökmozgó négy lábú segítőnk pedig nagy szakértelemmel figyelte a munkálatokat.

Kiemelkedően nagy problémaforrás, nagy bajok okozója a tóban és a tavat környező növényzetben hátramaradó nagy mennyiségű damil és horog. A damil a nádasban, gyékényesben, valamint a tó alsó medrében, de akár a vízfelszínen is hátra maradhat. Rengeteg védett vadon élő állat pusztul el kínok közt az elszakíthatatlan damil kötegek csapdájában. Valamint óriási,

akár napi rendszerességgel előforduló problémát jelent a tavat üzemeltető dolgozók számára is, mert a motorcsónak mozgó alkatrészeit is megbénítja a tokezelő munkák közben. Eltávolítása a csónak mozgó alkatrészeiről több órás munka is lehet. Amennyiben természetjárás közben damilt találunk, abban az esetben kizárólag felnőtt ember, nagy óvatossággal egy bicska vagy kisolló segítségével távolítsa el azt. A vízből, a partközeli növényzetből vagy akár egy tóparti fa lombjából leelőgő damilköteget helyezze a közelben található hulladéktárolóba, vagy adja le a tavat kezelő személyzetnek. Az ilyen beszakadt damil szerelék hossza elérheti akár a 60 métert is, és a végén a legtöbb esetben rozsdás acél horog található.

A tó üzemeltetői évente több alkalommal rendeznek előre meghirdetett társadalmi munkát, aminek rendszeresen része a tó körüli hulladékok eltávolítása is, az elmúlt évek erőfeszítései a rendszerető horgász tagoknak hála látványos sikereket hoztak az összképet illetően. A hazai horgásztavak körüli rend közös természetvédelmi és környezetvédelmi érdek. A változó klíma okozta száradás, a változatos állatfajok megjelenése és a szemétszedés lehetősége látszólag eltérő szálak, azonban ha kicsit jobban kinyitjuk a szemünket, rájöhettünk, hogy minden mindennel összefügg ezen a világon.

Javaslat A vízi madarak gyakran nyelik le a csalikat, horgászkesz-
sékeket, a súlyokat, így a fizikai sérülésen kívül akár
ólommérgezés is kaphatnak. Tapasztalataink alapján ezért azt javasol-
juk, ha vízi madarat találnak, mindenképpen érdemes megröntgenezni,
vagy röntgeneztetni, mert csak így derülhet ki időnként a baj valódi oka.

Morvai Szilárd

Apróságok, nagyságok

Kölyök vidra Debrecenből. Az utcán sétálva, az út szélén találták. Hogy hogy került oda, az rejtély. Szerencsére sérülése nem volt, és étvágya is megfelelő.

Két ritka faj is bekerült a Madárkórházba az őszi folyamán. Egy haris (*balra*), ami kaszálók tipikus madara, sajátos „reszelő” hangja van, és hosszú vonulási útvonalának végállomása Délkelet-Afrika. Nagyon ritkán kerül szem elé, azért sem gyakori a sérültek között. Másikuk egy barna rétihéja (*jobbra*), ami Tolna megyéből került el egészen Hortobágyig. Különböző sérüléseiket elláttuk, bítunk a felgyógyulásban.

Daruünnep Hortobágyon

A Daruünnep és Behajtási ünnep alkalmával nálunk egy Szárnyaló hétvégén madárelengedés, fotóstúra, előadások, látványteretések, madárbemutató és a Természettár programjai várták a vendégeket. A daruünnep mára valódi programkavalkáddá vált Hortobágyon, több helyszínen színes programokkal várják a vendégeket, este pedig lehetőség nyílik a darvak éj-

szakázó helyre történő látványos behúzásának megtekintésére. A képen *Imre István* Földön szárnyaló bemutatójának pillanatai láthatók, valamint a településen évek óta megrendezett Daruporta szépítő versenyre készített kompozíciónk. Utóbbival többször szerepelünk a díjazottak között, idén is elismerték kollégáink szorgoskodását.

Hívj, hogy repülhessen!

13600/17

ADJUKÖSSZE.HU™

Állatorvosi szolgálat
600 Ft/hívás vagy sms

Asszisztencia

A Madárkórház dolgozóinak gyermekei, unokái gyakori vendégek apa és papa munkahelyén. Ők egészen biztosan fogékonyak lesznek a madármentésre, ismerik azokat a veszélyeket, amik a madarakra leselkednek, és igyekeznek majd inkább megelőzni a bajt. (Fotó: Déri Balázs)

Kérjük, támogassa alapítványunkat! Köszönjük!

Bankszámlaszámunk: 59900029-10001868 • Adószámunk: 18557899-1-09

Olvasói leveleket, érdekességeket a következő címekre várunk: madarkorhaz@gmail.com • 4071 Hortobágy, Petőfi tér 6. Állatorvosi, állatgyógyászati területen felmerülő kérdéseiket a fenti címekre várjuk! Megjelenik 26 000 példányban. Hirdetésfeladás, sérült madár bejelentése: madarkorhaz@gmail.com • Tel.: +36 (30) 9435-494; +36 (30) 535-6484 Szerkesztők: Dr. Déri János, Konyhás István, Veres Hajnalka • Tördelés: TerepSzemle Stúdió • ISSN 1788-456X Megtalálható országsszerte állatorvosi rendelőkben, állatkertekben, kisállatkereskedésekben, állati áruházakban, megyei könyvtárakban, AUCHAN és TESCO áruházakban, Alfazoo üzletekben és a budapesti METRO szerelvényeken.

